

Naročnina za Jugoslavijo:
celoletno 180 din, za 1/2 leta
90 din, za 1/4 leta 45 din,
mesečno 15 din; za ino-
zemstvo: 210 din. — Pla-
ča in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Številka 144.

Uredništvo in upravnništvo
je v Ljubljani v Gregorči-
čevi ulici 23. — Rokopisov
ne vračamo. — Račun pri
pošt. hranilnici v Ljubljani
št. 11.953. — Tel. št. 25-52.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Izhaja vsak ponedeljek,
sreda in petek

Ljubljana, torek 28. decembra 1937

Cena posamezni
številki din 1'50

Koncentracija sil - a dekoncen- tracija uprave

Vse pokrajine trpe, ker delajo centralne oblasti napake in razsojajo o stvarih, ki jih ne razumejo, in že stara resnica je, da je vsa ostopa našega notranjega problema nastala le zaradi nesposobnosti centralne uprave. Samo napake tega upravnega centralizma so vzrok, da je vsaka banovina tega centralizma sita in da je zahteva po decentralizaciji vedno močnejša in da decentralizacije tudi ne bo mogoče več zadrževati.

In bilo bi tudi skrajno napačno, če bi se zadrževala. Kajti izkušnja je dokazala, da sedanja centralistična uprava ne more več združiti vseh narodnih sil za en skupen cilj.

Zato vidimo, da je birokratizacija naše uprave rasla tem bolj, čim dalj je trajala centralizacija uprave in da je danes že tako močna, da je postala prava nadloga. In ta nadloga se veča, čim več poslov si lasti naša birokratizacija.

Za vsakega Jugoslavana, ki le količjak objektivno presoja naše razmere, je jasno, da sila države ni v centrali v Beogradu, temveč v pokrajinah, v banovinah. Iz te konstatacije pa nujno sledi, da je mogoče dvigniti narodno silo le iz pokrajin ven, le od spodaj navzgor in ne narobe. Dobra uprava mora zato delati na terenu, ne pa le pri zeleni mizi, dobra uprava mora hoditi vstric z ljudstvom, ne pa samo iz centrale diktirati ljudem in jim izdajati vedno nove predpise. Dobra uprava mora temeljito poznati razmere na terenu in s pravočasnimi ukrepi, ki morajo biti prikriti krajevnim potrebam, poskrbeti, da bo napredoval vsak kraj v državi. Po vsej državi je treba zbuditi ustvarjajoče sile in ko začnejo te delati, je naloga uprave, da jih združi k skupnemu cilju.

V ta namen pa je potrebno tudi, da upošteva uprava vse potrebe posameznih gospodarskih strok. Ni prav, če sanjamo o velikih koncentracijah, ki jih bomo kar čez noč ustvarili iz nič, temveč pametno in racionalno je, da začnemo tam, kjer že nekaj imamo in to stalno ter dosledno izpopolnjujemo. Tudi zato je potrebna decentralizacija uprave, ker centralistična uprava nima smisla za posebne potrebe posameznih stanov. To smo že nešteto krat občutili in zato smo dobili že toliko, sicer dobro mišljenih ukrepov, ki pa so se na vse zadnje izkazali kot silno škodljivi, ker so bili narejeni le za zeleno mizo, ne da bi se upoštevali interesi posameznih pokrajin in posameznih gospodarskih stanov.

Kakor drugi narodi, tako moramo tudi mi koncentrirati svoje sile, toda ta koncentracija je mogoča le z dekoncentracijo uprave. Pokrajine ne morejo napredovati, če niti najnujnejših lastnih potreb ne morejo izvršiti same, gospodarski stanovi pa morajo zaostati, če niso nikdar varni, da jim ne pričakovani predpis iz centrale prevrže vse kalkulacije. Za nas ni druge poti, kakor da z dekoncentracijo uprave pridemo do koncentracije sil. Z dekoncentracijo uprave moramo dati tej kontakt z narodom, da pride uprava pod neposredno kontrolo naroda in dobi s tem možnost, da se zboljša.

Sele takrat, ko bo naša uprava zboljšana, pa je mogoče govoriti o združevanju nekaterih upravnih poslov v enem osrednjem uradu. Ne grade se hiše pri strehi in tudi dobra uprava se ne ustvari z dekreti od zgoraj.

Dobave

Dne 18. januarja bo pri Upravi smodnišnice v Kamniku licitacija za dobavo 500.000 kg amoniakove-

ga solitra in 20. januarja za dobavo kompletnih mlinov z motorji za mletje smodnika.

(Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.)

Trgovinski register

Izbrisali sta se naslednji tvrdki: Ivan Fortič, trgovina s strojnimi in elektrotehničnimi proizvodi, Ma-

ribor — zaradi prenosa sedeža podjetja v Ljubljano.

Radio Godec, trgovina z radioaparati, kolesi in pripadajočimi potrebščinami, lastnik Alojz Kopačič (Vekoslav) — zaradi prestopa obrta.

Vsak trgovec mora biti naročnik „Trgovskega lista“

Trboveljska premogokopna družba in trgovstvo v rudarskih revirjih

TPD je dala svojim delavcem v rudarskih revirjih za božične praznike kot podporo najfinejšo moko, in sicer na aktivnega delavca po 10 kg, za vsakega družinskega člana pa po 5 kg. Dobavo in prodajo moke pa je TPD prepustila konsumnim zadrugam v rudarskih revirjih proti nakaznicam, katerih protivrednost bo TPD poravnala po ceni din 3'75 za kilogram.

Ta socialni čin TPD samo pozdravljamo, saj je s tem v dnevih najintimnejših praznikov razveselila družine, ki so prestale v zadnjih letih ogromno gorja in bede in katerih gmojni položaj se prav počasi zboljšuje. Ne moremo se pa strinjati z načinom razdelitve podpore, ker se s takim postopanjem ustvarja nerazpoloženje proti trgovcem. Tak način dobave in porazdeljevanja moke za delavstvo pomeni vidno zapostavljanje trgovcev v revirskih krajih, medtem ko hoče konsumne zadruge očitno podpirati in jih prikazati kupujočemu občinstvu kot obrate, ki so vredni večjega zapiranja.

V rudarskih revirjih je nad 50 odstotkov delavcev, ki si nabavljajo življenjske potrebščine, med temi seveda tudi moko, pri privatnih trgovcih. Trgovci ne bi prav nič ugovarjali, če bi TPD moko sama nabavila in jo tudi sama razdelila delavcem kot podporo, ker bi se s takim načinom razdelitve ne ustvarjala nelojalna konkurenca, medtem ko se z gornjim načinom razdeljevanja moke indirektno dirigira kupujoče občinstvo v konsumne zadruge, katerim se s tem nudi najlepša prilika za agitacijo, da dosednji odjemalec privatnega trgovca postane odjemalec konsumnih zadrug. Na ta način se odvzemajo trgovcem odjemalci in dela prikrita nelojalna konkurenca.

Če bi pa TPD sama nabavila moko po nabavni ceni din 3'25 za kilogram in jo zaračunala po lastni nabavni ceni, bi s tem nudila delavcem za 50.000 dinarjev več moke, toliko namreč znaša pri razdeljeni količini moke zaslužek konsumnih zadrug na račun delavstva. Delavstvo je bilo torej prikrajšano za celih 50.000 din podpore, favorizirali so se konsumi, na trgovstvo pa je padla senca manjvrednosti.

Iz vsega tega se jasno vidi, kako se trgovci omalovažujejo in na kakšen premeten način se podpirajo konsumi na račun delavcev. Radi jasnosti naj še pristavimo, da so delavski zaupniki v revirjih istočasno v vodstvu tamkajšnjih konsumnih zadrug, da so

torej neposredno udeleženi pri njih poslovnem uspehu.

Zakaj pa je TPD svoječasno lahko izdajala svojim delavcem nakaznice za nabavo življenjskih potrebščin, ki so jih lahko nabavljali v trgovinah, kjer so bili stalni odjemalci in se je takrat tak način dajanja podpore izkazal kot dober in vsestransko zadovoljiv.

V času dolgoletne rudarske krize so trgovci v rudarskih revirjih veliko pomagali delavcem v raznih oblikah, posebno z dajanjem blaga na kredit v dobri veri, da bodo delavci ob zboljšanih razmerah tudi plačali. Trgovci so tudi drugače v ne majhni meri pripomogli, da se je kriza zadnjih let še nekako prebrodila. Trgovstvo v rudarskih revirjih je tedaj na viden način pokazalo

veliko uvidevnost za težkoče, s katerimi se je v času krize borila tudi TPD. Zato ti trgovci ne morejo razumeti, da jih sedaj TPD na prav tako viden način brskira. So pa tudi trgovci poleg TPD v rudarskih revirjih največji davkoplačevalci.

TPD ne sme pozabiti, da je trgovstvo njen velik odjemalec in konsument in da bo podobno javno omalovaževanje baš onega trgovstva, ki se mora boriti z najhujšo konkurenco in kjer so neposredni davki in samoupravne doklade najvišje v Sloveniji, nujno izzvalo v trgovskih vrstah velik odpor, kateremu se bo enodušno pridružil vse ostalo slovensko trgovstvo.

Zveza trgovskih Združenj v Ljubljani.

Naša zunanja trgovina v novembru

V 11 letošnjih mesecih naša zunanja trgovina aktivna za 899 milijonov

V novembru 1937 smo izvozili 391.280 ton blaga v skupni vrednosti 545'6 milijona din. Lani smo izvozili le 290.180 ton v vrednosti 454'2 milijona din. Naš izvoz se je torej po količini povečal v novembru za 101.100 ton ali za 34'84%, po vrednosti pa za 91'3 milijona din ali za 20'11%.

V prvih enajstih mesecih 1937 smo izvozili skupno 4.163.712 ton blaga v vrednosti 5.656 milijonov din, v istem času lani pa samo 2.487.367 ton v vrednosti 3.760 milijonov din. Naš izvoz se je torej letos v primeri z lani povečal po količini za 1.676.345 ton ali za 67'39%, po vrednosti pa za 1.895 milijonov din ali za 50'40%.

Uvozili pa smo:

v novembru 1937: 101.364 ton blaga v vrednosti 492 milijonov din, v novembru 1936 pa 84.757 ton v vrednosti 359'9 milijona din. Naš uvoz se je torej povečal v novembru za 16.607 ton ali za 19'59 odstotka, po vrednosti pa za 132 milijonov din ali za 36'71%.

Skupno smo uvozili v prvih 11 mesecih letos: 1.006.098 ton v skupni vrednosti 4.577 milijonov din, lani pa 871.837 ton v vrednosti 3.646 milijonov din. Naš uvoz se je letos povečal po količini za 134.261 ton ali za 15'40%, po vrednosti pa za 1.110 milijonov din ali za 30'46 odstotka.

Te številke dokazujejo pri vsej ugodnosti celotne bilance, da se cene proizvodov niso za nas gibale ugodno, ker smo relativno dobili za večje količine izvoza relativno manjšo vsoto denarja, dočim

smo relativno manj uvozili blaga, kakor pa se je relativno dvignil naš izdatek za uvoženo blago.

Absolutno pa je za nas trgovska bilanca zelo ugodna. Kajti dočim smo bili lani v prvih 11 mesecih aktivni v zunanji trgovini le za 114'2 milijona din, smo letos aktivni za 899 milijonov din. November sam je bil zaradi velikega uvoza manj ugoden, kajti lani smo bili v novembru aktivni za 94'3, letos pa le za 53'6 milijona din.

Struktura našega izvoza in uvoza se ni dosti spremenila, vendar pa se opaža, da dobiva izvoz rud vedno večjo važnost.

Naš glavni izvozni predmet je bila koruza, ki smo je izvozili za 86'2 (pšenice le za 8'8) milijona din. Nato pride gradbeni les (za 80'7), svinje za 46'5, rude za 43'7, meso za 33'2, svinjska mast za 17'5, fižol za 21'3, konoplja za 24'2, puh za 10'5, otrobi za 6'3, sveže sadje za 5'5, suhe češplje za 2'9, hmelj za 7'7, opij za 5'5, zdravilne

rastline za 1'3, konji za 4'2, goveja živina za 9'2, drobnica za 7'9, perutnina za 6'4, jajca za 7'1, goveje kože za 10'5, ovčje in jančje za 6'1, kačkavalj za 2'6, lesni ekstrakti za 5'4, kalcijev karbid za 4'4, cement za 4'2, baker za 13'0 milijona din itd.

Pri uvozu pa so glavni predmeti: surov bombaž za 32'5 milijona din, bombažno predivo za 38'0, bombažne tkanine za 19'4, drugo rastlinsko predivo za 6'5, ovčja volna za 7'6, ovčje predivo 15'8, ovčje tkanine za 13'7, železo 11'6, pločevina 6'3, žice 1'6, cevi 3'1, mostne in podobne železne konstrukcije 5'3, razni železni predmeti 27'1, svilnato predivo 10'0, petrolej 1'9, olje za mažo 1'5, parafin 1'7, kože 10'8, sedlarske kože za 2'1, riž neolusčen 10'0, limone in pomaranče 1'7, južno sadje 5'0, kava 7'1, premog 15'1, oljnat plod in semena 3'5, surovo jeklo 5'1, bakreni izdelki 1'5, stroji 40'4, elektrotehnični predmeti 19'6, prevozna sredstva 15'1, zdravila 3'9, umetne organske barve 10'3, porcelanasti izdelki 2'7, tiskovni papir 4'8, leseni izdelki 1'0, pnevmatika 2'3, loj 2'8 milijona dinarjev.

Dr. Schacht proti avtarkiji

Bivši nemški gospodarski minister in predsednik nemške državne banke dr. Schacht je objavil v »Nemškem narodnem gospodarju« članek, v katerem kliče k mednarodnemu sodelovanju, da se prepreči nova težka gospodarska kriza. Dr. Schacht v svojem članku najprej zagovarja realistično politiko nemaničev, ker je ta poedina narodna gospodarstva rešila pred propadom ter njih domače trge znova utrdila. Vendar pa ne sme nihče pozabiti: domači gospodarski polet more sicer svetovno gospodarski napredek pospešiti, še dolgo pa ne more ustvariti trajne obnove zdravih gospodarskih odnosov na svetu. Vsako narodno gospodarstvo ima svoje senčne strani, pa naj bodo te v pomanjkanju surovin ali v pomanjkanju kapitala. Smisel svetovnega gospodarstva je baš v tem, da ta pomanjkanja izravna. Zato se po mnenju dr. Schachta ne sme več izgubljati mnogo časa, da se začne mednarodna obnova gospodarstva čim prej dejansko izvajati. Svetovno gospodarstvo je vstopilo v svetovno gospodarsko stisko 1. 1929. s pomembnimi rezervami. Danes pa ni teh rezerv, če bi nastala nova kriza. Svetovno gospodarstvo je danes mnogo slabše fundirano kakor leta 1929. V vsem svetu potrebujemo dinamično mišljenje, to je mišljenje, ki upošteva zdravno gospodarsko življenje tudi drugih narodov in s tem svetovnega gospodarstva. Svoja izvajanja je zaključil dr. Schacht s konstatacijo, da more gospodarstvo napredovati le v miru.

Novoletna številka „Trgovskega lista“

izide že v četrtek popoldne v zelo povečanem obsegu in povečani nakladi.

Novoletna voščila in inserate sprejemamo do srede opoldne.

Vsak zaveden trgovec objavi svoje novoletno voščilo predvsem v »Trgovskem listu«.

Novoletna številka »Trgovskega lista« je zato revija zavednih trgovcev.

Telefonska zmešnjava v Ljubljani

Je dosegla sedaj s povečanjem telefonske centrale svoj višek. Nihče ne ve, kakšno številko ima in kakšno številko ima tisti, kateremu telefonira. Vse številke so namreč sedaj spremenjene. Ali se v resnici ni moglo drugače urediti, ne vemo. Kljub vsemu pa bi si dovolili pripomniti naslednje:

Ali je bilo res nemogoče, da bi poštna uprava ponovno v listih opozorila na spremembo in tudi razložila, zakaj se je moralo vse zgoditi prav tako, kakor se je zgodilo in nič drugače? Ali ne bi mogel iziti nov telefonski imenik že par dni prej, kakor se je zgodila sprememba? Ali res ni bilo mogoče vprašati prej vse telefonske naročnike, če žele spremeniti svoje ime oz. naslov svoje firme v katalogu? Pa še polno drugih vprašanj bi lahko stavili, toda ta vprašanja opuščamo, ker se bojimo, da potem sploh na nobeno vprašanje ne bi dobili odgovora.

Povečana telefonska centrala je torej začela delovati tako, da je bila prve dni večina telefonskih naročnikov brez vsake zveze, ker še niso imeli novih telefonskih katalogov.

Ali se vsa stvar res ni mogla izvršiti bolj zadovoljivo za telefonske naročnike?

Štiri norme za javna dela

Državna zveza jugoslovanske industrije železa je že svoje dni postavila naslednje štiri norme, ki bi morale veljati pri oddaji vseh javnih del. Te norme se glase:

1. Javna dela se morajo predvsem zagotoviti domačim podjetjem ter drugim gospodarskim krogom pri nas, ker le tako more v resnici priti do oživiljenja gospodarstva v državi.

2. V primeri, če bi se tujim podjetjem odstopila nekatera javna dela, potem je predvsem potrebno, da se določijo cene po dejanskih tržnih cenah in da se morajo tuja podjetja zavezati, da bodo nastavila le domače delovne sile in uporabljala material, ki se izdeluje pri nas.

3. Tujim podjetjem se ne sme dovoljevati uvoz materiala za izvajanje javnih del carine prosto.

4. Pogodbe, ki so bile sklenjene s tujimi podjetji v prejšnjih letih, se morajo pri reviziji spremeniti tako, da se črta klavzula, po kateri so mogla tuja podjetja uvažati za javna dela potrebni material carine prosto.

K tem štirim normam, ki so polnoveljavne še danes, dostavlja zadnja »Metalurgija« naslednje pripombe:

Te štiri norme zaslužijo, da se sedaj ponove. Nedavno smo imeli priliko, da vidimo seznam materiala, ki ga hoče uvoziti famozna družba »Battignoles« na podlagi usodnih napak prejšnjih vlad, ki so dale družbi takšno pravico.

Vsa sreča je samo v tem, da se danes ne oddajajo javna dela po tako nemogočih pogojih ko nekdanj.

Nova številka »Metalurgije«

Decembrska številka »Metalurgije« je izšla z zelo bogato vsebino. Nihče nam ni mogoče, da bi objavili vse njene naslove, temveč moremo navesti samo nekaj njenih člankov. Tako je objavil Nedeljković-Martinković vrsto člankov, da moramo sami predelovati svoje železne rude. Aktualen je članek o fuziji Ljubije, Vareša in Zenice. V odprtem pismu na fin. ministra se zahtevajo ukrepi za dvig naše domače industrije plugov. Sledi še cela vrsta strokovnih in informativnih člankov ter poročila o ustanovitvi Državne zveze železninarjev na debelo. Od Slovencev je izvoljen v odbor kot podpredsednik g. Jože Verovšek. Iz »Trgovskega lista« je ponatisnila »Metalurgija« članek, da mora dobiti Slovenija motorne vagonne. Tudi v »Pregledu tiskar« na-

vaja »Metalurgija« naš list. Številka »Metalurgije« podaja poleg tega poročila in podatke iz vseh panog gospodarstva, ki so posebno važni za železninsko stroko. »Metalurgija« prav toplo priporočamo.

Trgovinska pogodba z Latiško

V Beogradu se je mudila delegacija latiške vlade, ki se je pogajala s pristojnimi jugoslovanskimi zastopniki glede sklenitve no-

ve trgovinske pogodbe. Delegacija je podpisala protokol, po katerem bi tudi po novi pogodbi veljala klavzula največje ugodnosti. Tovorni promet naj bi se razvijal na podlagi ravnovesja med uvozom in izvozom. Če bi se ravnovesje občutneje motilo, bi se plačalo blago z devizami Latiška vlada se je zavezala, da bo dovolila zadostne uvozne kontingente za tobak, hmelj, konopljo, hrastovino in aceton. Latiška pa bi dobavljala Jugoslaviji predvsem konop-

ljino seme, seme detelje, kavčukaste čevlje (galoše), ultramarin in radijske aparate in drugo.

Občni zbori

35. redni občni zbor delniške družbe Združenih pivovarn Zalec in Laško bo v petek, dne 7. januarja ob pol 12. v pisarni delniške družbe pivovarne Union. Delnice je treba založiti 6 dni pred občnim zborom. Vsakih 25 delnic daje pravico do enega glasu.

„Domači proizvodi“ Kako se maskirajo tuja podjetja, kadar se udeležujejo državnih licitacij

V svoji božični številki je objavil pod gornjim naslovom »Jug. Lloyd« članek, ki sicer ne odkriva nobenih novosti, ki pa je kljub temu nujno potreben, ker razna tuja podjetja tudi še nadalje izpodrivajo pri državnih licitacijah naša domača podjetja. Zato pač ni druge pomoči, kakor da naši gospodarski listi kar naprej opozarjajo na to škodljivo delovanje tujih podjetij, dokler se to zlo ne bo odpravilo. Zato smatramo tudi za potrebno, da tudi mi ponovimo izvajanja zagrebškega lista, ki piše:

Po obrtnem zakonu je zaščiten domači proizvod pri državnih licitacijah z do 15% pred tujim, da se na ta način pospešuje domača proizvodnja.

Posledice tega določila so bile nepričakovane. Od takrat je bilo skoraj vse, kar se nudi na državnih licitacijah naenkrat domači proizvod, pa čeprav je bilo na blagu vtisnjeno »Made in Hungaria«. Od takrat pa so seveda tudi vse trdke domače, ker se po določilih zakona teh ugodnosti ne morejo posluževati trdke, ki so v kompaniji s tujimi državljani. Zlasti pa so »domača« podjetja neke delniške družbe, ki se poslužujejo delniške oblike samo zato, da skrijejo dejanskega lastnika družbe. Znan je celo primer, ki je svoje dni vzbudil veliko veselost v Beogradu, ko je neka takšna »domača« delniška družba ponudila na licitaciji »domač« proizvod, a je kljub temu našlo poslaništvo neke sosedne države v Beogradu za potrebno, da intervenira pri našem ministru v korist tega našega »domačega« podjetja in njegovega »domačega« proizvoda!

Kontrola, če je bilo v resnici vse to, kar se ponuja kot domači proizvod, tudi izdelano v državi, je zelo pomanjkljiva. Država si je sicer pri nabavnih pogodbah pridržala pravico kontrole nad izdelkom, toda kontrolira se silno redko, če pa se kontrolira, potem zelo površno. Država se redno zadovoljuje s potrdilom pristojne zbornice o domačem izvoru naročenega blaga. Zbornice sicer kontrolirajo — a tudi ne vse —, če more dotična tvornica ali delavnica dejansko izdelati to blago, če pa je bilo ponudeno blago tudi v resnici v tvornici izdelano, tega zbornice ne morejo več kontrolirati, niti pri najboljši volji.

Posledica tega splošnega pomanjkanja kontrole je, da izdaja država na ime te 15odstotne zaščite ali premije težke milijone, ki gredo v žepu nekaterih »domačih« podjetij, večinoma delniških družb. Gorje pa onemu, ki bi se predrznil konkurirati pri licitacijah tem družbam! Ti anonimni tujci so se pri nas tako trdno zsidrali, da ne odjedajo samo kruha našim ljudem, temveč so celo tako arogantni, da kar javno zahtevajo za sebe zaščito in pravijo, da se jim mora priznati prednost celo pred našimi domačimi ljudmi.

Ni še mesec dni, ko se je na neki licitaciji pri generalni direkciji drž. železnic upalo neko v resnici domače in neanonimno

podjetje v Zagrebu konkurirati neki tuji delniški družbi v Beogradu, o kateri živkajo celo vrabci na beograjskih strehah, da je stodoštoto v rokah Madžarov in da so »domači izdelki« te trdke v resnici izdelki za katere velja, da so »Made in Hungaria«. Naš človek pa je imel celo pogum, da je svoje v resnici doma izdelano blago ponudil skoraj za 40 odstotkov cene od cene, s katero je ta delniška tuja družba skozi leta in leta ropala našo državo. Nakrat je tuja delniška družba zagnala krik in vik proti temu našemu domačemu nesrečniku! Klevete, pritožbe, tožbe, predstave, vse to naj bi preplašilo našega človeka! Prav nobenega sredstva se ne ustraši tuji delniška družba, da zopet dobi državno dobavo po svoji višji ceni. V svoji prepotentnosti so izgubili ti ljudje vsak občutek za mero ter se ne sramujejo zahtevati, da se jim kljub njihovi višji ceni da prednost pred res našimi ljudmi!

To je primer, do kam je privela naša pretirana toleranca tujcev. Pomanjkanje kontrole nad tujci, ki se skrivajo za takšnimi anonimnimi družbami, nadalje pomanjkanje kontrole nad domačo proizvodnjo je vzrok, da so iluzorne vse žrtve, ki jih doprinese naša država v obliki premij za domačo proizvodnjo. To stanje je dalo tujcem podnet, da ustanovljajo pri nas svoje podružnice — večino v obliki delniških družb — da bi mogli po njih za svoje blago dobiti žig domačega proizvoda ter s tem zvezano premijo v višini 10 do 15%. Takšne afila-

cije služijo tujemu in dostikrat ne ravno nam prijateljskemu kapitalu kot sredstvo za izkoriščanje naše države ter so v ta namen tudi ustanovljene. Naša toleranca je torej indirektno povzročila takšne družbe in bi se zato te družbe skoraj res mogle smatrati kot domače tvorbe, kot naše »domače blago«.

V resnici pa so paraziti na našem narodnem telesu, ki sijajno žive na račun naših davkoplačevalcev. Kajti na vse zadnje je le naš davkoplačevalec tisti, ki plača račun. Hkrati pa plačujejo del tega davka naša res domača podjetja, da bi mogli tuji in prepotentni podjetniki čim več izvleči iz države. Vrh vsega pa jim služi oblika delniške družbe še kot maska, da morejo skriti čim več svojih tako z lahkoto zasluženih dohodkov.

Nobena težava ni, da se organizira temeljita kontrola nad tujimi delniškimi družbami, za katere se ve, da so v tujih rokah. Prav tako ni težko kontrolirati, če je vse to, kar kupi država kot domače blago, v resnici izdelano doma. Imamo dosti nezaposlenih knjigovodij in tehničnih strokovnjakov, ki bi mogli izvrševati to kontrolo. Za začetek bi zadostovalo, če bi se zaposlili le nekateri, da bi se videli uspehi organizacije te kontrole. Tudi stroški te kontrole ne bi bili veliki. Na vsak način pa niti primeroma tako veliki, kolikor bi država prihranila, ko ne bi več tuje blago preplačevala, ker da je to blago »domačega izvora«.

Jugoslavija, zlata dežela za tujce

V dopolnilo današnjega članka o raznih »domačih podjetjih« v Jugoslaviji naj navedemo še to, kar je zapisal že pred časom naš kolega »Trgovački vjesnik« v Zagrebu. Zapisal je:

»Zagrebska policija je dobivala neprestano ovadbe, da je v Zagrebu cela vrsta tujcev, ki nimajo nobenega dovoljenja za bivanje v državi, ki pa opravljajo tu zelo mnogo dobrih poslov na škodo naše domače delovne sile. Zagrebška policija je zaradi teh ovadb napravila racijo ter je samo v enem dnevu prišla 28 tujcev, ki so se v Zagrebu bavili z raznimi nelegalnimi posli, največ pa seveda s trgovino. Vse je zagrebška policija izgnala iz države, njih delodajalce pa kaznovala denarno.

Če bi se enake racije izvedle tudi v drugih mestih, potem bi dobili na tisoče tujcev, ki so se zelo lepo pri nas vgnezdili, čeprav nimajo nobenega dovoljenja za bivanje v državi, ki pa morejo opravljati brez vsega razne temne posle, ki niso večasihi niti daleč najbolj ordinarni špionaži. Poleg tega so pri nas tujci, ki so se vgnezdili v gospodarstvu in ki opravljajo sedaj gospodarsko špionažo, najbolj brezobzirni tlačitelji našega revnega kmetovalca, ki je zašel v tovarno, da si najde tu skorjo kruha.

Proti temu zlu je treba v bodočnosti v resnici ostro nastopati, ne pa z ono balkansko indolentnostjo, ki jo srečujemo vsak dan. Zlasti pa trpi trgovski stan od teh parazitov, ki odhajajo od nas s preziranjem, potem ko so si nabrali dovolj denarja iz naše lahkovorne dežele.

Konkurzi - poravnave

Odpravljen je konkurz trgovca Franca Dovečarja, ker je bila razdeljena vsa masa. Nadalje je bil odpravljen konkurz trgovca Franca Hojnika v Mariboru, ker se je sklenila prisilna poravnava.

Uvedeno je poravnalno postopanje o premoženju trgovke Anice Lužnik na Pragerskem. Poravnalni sodnik dr. Muhič, poravnalni upravnik odvetnik dr. Znidaršič v Slov. Bistrici. Narok za sklepanje poravnave dne 26. januarja pri sodišču v Slov. Bistrici ob 10., rok za oglasitev do 18. januarja.

»Službeni list«

kr. banske uprave dravske banovine z dne 25. decembra je objavil: Pravilnik za izvajanje plinskih instalacij — Razne razglase sodišče in uradov ter razne druge objave.

Politične vesti

Predsednik dr. Beneš je kakor druga leta tudi letos izdal božično poslanico na prebivalstvo, ki je polna optimizma. Kljub vojni na Kitajskem pravi predsednik, da ni za Evropo nobene vojne nevarnosti. L. 1936. je bilo najbolj nevarno, l. 1937. je bilo leto izravnave sil, l. 1938. pa bo leto pogajanj. To sklepa predsednik Beneš iz naslednjih dejstev: španska državljanska vojna je zopet postala notranja španska zadeva. Nemčija vedno bolj gleda na sporazum s svojimi zapadnimi sosedami, Rusija pa se bolj posveča notranjim vprašanjem. Napetost je še v Sredozemskem morju, toda tudi ta je zaradi izpada španskega vprašanja postala bolj mila. Obisk lorda Halifaxa v Nemčiji pa je dokazal, da so zapadne velesile pripravljene razpravljati z Nemčijo o kolonialnem vprašanju, da hočejo na vsak način ohraniti mir v srednji Evropi in da je sporazum z Nemčijo mogoč. Tudi Češkoslovaška je na poti sporazuma z Nemčijo. Predsednik Beneš pa je optimist tudi glede razvoja gospodarstva ter pravi, da je sedem suhih let že za nami.

Pri božičnem sprejemu kardinalov je papež v svojem nagovoru ostro napadel Nemčijo, ker da se v Nemčiji preganjajo vere. Papež je dodal, da se naj smatrajo njegove besede kot zelo oster protest.

Pri romunskih parlamentarnih volitvah so dobile stranke, ki so za avtoritarni režim, 690.000 glasov, stranke, ki so za parlamentarizem in demokracijo pa 1.700.000 glasov. Trditve, da bi volitve dokazale odvrnitev romunskega ljudstva od demokratičnega režima, so torej napačne.

Predlog Nizozemske, da bi države Oslo-sporazuma posredovale med Italijo in velesilami zaradi priznanja italijanske aneksije Etiopije, je bil odklonjen, ker je norveška vlada mnenja, da je to vprašanje stvar velesil in se skandinavske države v to vprašanje ne morejo mešati. To stališče so nato sprejele tudi ostale države Oslo-sporazuma. Kljub temu pa so se gospodarski odnosi med Italijo in skandinavskimi državami v zadnjem času zelo zboljšali.

Japonska vlada je odgovorila na ameriško noto zaradi potopitve ameriške topničarke »Paney«. Japonska vlada priznava, da so streljali Japonci na ladjo po pomoči in naznanja, da pridejo vsi krivci pred disciplinsko sodišče. Japonska vlada izjavlja, da bo poravnala vso škodo in da bo tudi skrbela, da se podobni napadi na ameriške ladje ter premoženje ameriških državljanov ne ponove več.

Washingtonska vlada je na noto japonske vlade odgovorila, da jemlje z zadovoljstvom na znanje japonske note, ki priznava odgovornost in krivdo japonskih čet. Vendar pa mora ameriška vlada vztrajati na rezultatih preiskave, ki jih je ugotovila njena komisija. Ameriška vlada upa, da bo Japonska v resnici zadosno poskrbela, da se bodo interesi ameriških državljanov spoštovali.

Ameriška preiskava je ugotovila, da so Japonci namenoma potopili topničarko »Paney« in da tu ne gre za nobeno pomoto. Zato tudi velik del ameriške javnosti ni zadovoljen z odgovorom japonske vlade.

Kitajski poslanik v Rimu je odpoval na Kitajsko, kar tolmačijo kot prekinitev diplomatskih odnosov med Kitajsko in Italijo.

Na britansko protestno noto zaradi kršitve suverenitete Hongkonga je odgovorilo japonsko časopisje s članki, v katerih poudarja, da se Japonci Anglije prav nič ne boje. Nekateri celo pišejo, da Anglija s svojim protestom samo blefa, kakor za časa etiopskega konflikta.

Japonci poročajo, da so iz treh strani prodirajoče japonske kolone zavzele mesto Hangčav, ki leži 160 kilometrov južno od Šangaja.

Boji okoli mesta Teruela še vedno trajajo. Dočim poročajo republikanci, da je vse mesto v njihovih rokah, to frankisti odločno taje ter pravijo, da so glavne zgradbe mesta še vedno v rokah njihovih čet.

Gen. Franco je začel veliko ofenzivo pri Teruelu, da bi osvobodil tam obkoljene nacionaliste. Istočasno pa pripravlja tudi veliko ofenzivo na Madrid.

Portugalska vlada se je zahvalila Angliji, ker je britanski zunanji minister izjavil, da se ne bodo zadovoljile nemške kolonialne želje na račun drugih držav.

V Palestini so se začele že prave bitke med Arabci in angleškimi četami. V severni Palestini so angleške čete obkrožile večjo četo Arabcev. V bojih v Galileji je padlo okoli 50 Arabcev.

Denarstvo

Izpremembe pri Nar. banki

Prvi viceguverner Nar. banke dr. Lovčević je odstopil ter je bil imenovan na njegovo mesto sedanji drugi podguverner dr. Ivo Belin. Za drugega podguvernerja pa je bil imenovan dosedanj gen. tajnik beograjske borze Milorad Zepić. Novi podguverner je znan gospodarski strokovnjak ter se je udeležil tudi zadnje seje delegacije borz v Ljubljani. Kakor njegovo imenovanje iskreno pozdravljamo, pa moramo vendar pripomniti, da bi moral biti imenovan, če ne za podguvernerja Nar. banke, pa vsaj v eksekutivo Nar. banke en Slovenec.

Položaj na borzah

Pred božičnimi prazniki se je splošno položaj na borzah pomiril ter tudi zboljšal. Zboljšanje pa je nastalo predvsem zaradi dviga tečajev na newyorški borzi, ker so dejansko skoraj vse borze pod njenim diktatom. Seveda pa še ni gotovo, če ima zboljšanje v New Yorku tudi trajen značaj. Vsekakor pa je New York z dvigom tečajev ustvaril dobro božično razpoloženje, kar je na vse zadnje tudi nekaj vredno.

Na beograjskem efektnejem trgu je bilo največ zanimanja za vojno škodo in za 7%ono investicijsko posojilo. Vojna škoda je zopet pridobila ter je beležila že 425⁵. Nato pa je nastal majhen preobrat, ki pa je bil le bolj slučajen. Nekateri manjši špekulanti so namreč hoteli prodati svoje obveznice po visokem tečaju. To pa so borzjanci preprečili ter znižali tečaj na 423. Ponudbe pa je bilo le malo, da je bilo še bolj vidno, da ni za nazadovanje tečajev vojne škode nobenega pravega razloga.

Drugi papirji so skoraj vsi ohranili svoje tečaje neizpremenjene. Promet pa je bil majhen ter je znašal nekaj nad 45 milijona dinarjev.

Od industrijskih delnic so še nadalje v dvigu delnice »Oceanic«, ki so dosegle že tečaj 560 din. Za delnice petrovgradske sladkorne tovarne se je plačalo 165 din. — Drugi papirji niso bili v prometu.

Na tujih borzah se niso razvijali tečaji naših vrednostnih papirjev enako. Dočim so na pariški borzi precej nazadovali (tako 5% srbsko iz l. 1905. od 350 dne 7. decembra na 335 dne 22. decembra), so se naši ameriški papirji dobro držali.

Na deviznem trgu v Beogradu je bilo dovolj blaga. Funtti so se ponujali celo v tako velikih količinah, da je bila potrebna intervencija Narodne banke. Stabilen je tečaj nemške marke, čeprav je precej na trgu. Ves promet je znašal 337 milijona din. Največ prometa je bilo v nemških markah, nato pa v funtih in avstrijskih šilingih.

Na svobodnem trgu ni sprememb ter so se v Beogradu prodajali napoleondori po 303 din.

Trgovinski minister je predložil gospodarsko-financijski odboru ministrov, da se podaljša uredba o zastarelosti kmetijskih menic do konca l. 1938.

Na vprašanje združenja bank v Novem Sadu je odgovorila Narodna banka, da po veljavnih deviznih predpisih niso jugoslovanski državljani zavezani prijaviti Narodni banki posest tujih vrednostnih papirjev.

Vsi samoupravni dolгови v Jugo-

slaviji so znašali po statistiki fin. ministrstva koncem leta 1936. 1.814³ milijona din. Tu so všteti tako dolgovi občin, banovin in cestnih odborov. Dolgovi Ljubljane, Zagreba in Beograda so znašali 795⁶ milijona din.

150 milijonov zlatih v palicah je zopet pripeljal parnik »Normandie« iz Amerike v Francijo. Od 8. novembra pa do danes se je vrnilo iz Amerike v Francijo zlata za 1,2 milijarde frankov.

Italijanska zlata podloga se je znižala od 4955 milijonov lir v oktobru 1935 na 4023 milijonov lir v maju 1937.

Vloge v nemških hranilnicah so se v novembru dvignile za 12,6 milijonov mark, dočim so se v oktobru 1937 za 128, v novembru 1936 pa za 37,3 milijona mark. Vse vloge znašajo 15,5 milijarde mark, proti 14,2 milijarde mark v lanskem letu.

Obtok bankovcev v Angliji je dosegel višino 509 milijonov funtov, kolikor dosedaj še ni nikdar znašal. V istem času lani je še bilo bankovcev v obtoku samo za 474 milijonov funtov.

Od marca do konca novembra je prodala Japonska v Ameriko zlata za 240 milijonov dolarjev. Tudi to

je treba upoštevati pri presojanju japonsko-ameriških odnosov.

Dva nova lista

Za božične praznike je izšel nov mesečnik: »Orač« za bodočnost slovenskega kmeta. List je glasilo Kmečke zveze ter je tudi uvodno besedo napisal predsednik Kmečke zveze g. Janez Brodar. V tej uvodni besedi pravi g. Brodar, da šteje Kmečka zveza danes že 60 tisoč članov. Tako velika organizacija pa ne more živeti brez svojega glasila. Glavna naloga glasila bo, da dela za zboljšanje obdelovanja zemlje, a da tudi budi zavest v lastno moč kmeta. Kakor je Kmečka zveza nepolitična, tako bo tudi »Orač« nepolitično glasilo.

Za uredništvo odgovarja Finec Milan. List se tiska v Zadrugi tiskarni v Ljubljani. Prva številka »Orača« je urejena zelo dobro. Samo želimo, da bi »Orač« bistveno pripomogel k sodelovanju go-

Siguren posel

je, če vodite v svoji trgovini blago, katero je odrejeno za dnevno porabo in je poceni. Prednosti Kneippove sladne kave: zmerna cena in vedno ista kvaliteta — Vam prinaša siguren zaslužek.

spodarskih stanov, kakor to pravi v priloženem pojasnilu.

»Glas delavca«, s podnaslovom: List za vsa delavska vprašanja je naslov drugega novega lista. V uvodnem članku pravi uredništvo, da bo list poročal o vsem, kar zanima slovenske proletarce. Izdajatelj in odgovorni urednik je g. Cene Štupar. List se tiska v tiskarni »Slovenija«.

in oba vrtinca sta se spojila v en sam ogromen vrtež.

Ce danes tičimo v takem položaju, meče to posebno luč na britansko politiko v tistih šestih letih, ki so minila, odkar se je sedanji napadalni tok jeseni leta 1931. začel. Naša britanska politika je bila vsakokrat ta, da pustijo napadalcu njegovo voljo, pričakujoč, da nam bo potem dovolil do smrti srečno živeti, medtem ko se bo sam zadovoljen gostil s truplom svoje žrtve. To pričakovanje je postavil na laž nov dokaz stare resnice, da: l'appétit vient en mangeant (tek raste pri jedi). Japonska, ki bi morala biti zadovoljna z Mandžurijo, je sedaj odprla svoje žrelo, da požre severno polovico zasedne Kitajske. Nezavrženi italijanski osvoboditelji Abesinije in nezavrženi nemški reokupaciji Porenja je sledila ustanovitev osi Rim—Berlin, a zdaj je prišla nova trozveža.

Ponuditi še drugi lice — se lepo sliši. Toda čigavo lice smo prav za prav tako potrpežljivo ponujali teh zadnjih šest let? Ne naše lastno, temveč naših prijateljev, in to ni niti dobro krščanstvo niti dobra politika. Znak trombe iz Rima je menda vendar najavil v Londonu, Parizu in Washingtonu, da je čas — zadnji čas — za spremembo.

—h.

Od osi do trikotnika

»Economist«, vodilni angleški gospodarski tednik, je objavil sledečo duhovito označbo splošnega stanja po znani trikotni pogodbi kot podaljšku osi Rim—Berlin. Ker je ta članek značilen za mišljenje angleških gospodarskih krogov in zato tudi pomemben, ga v informacijo naših bralcev ponatiskujemo, ne da bi se z njim v celoti strinjali in čeprav je njegova vsebina predvsem politična. Toda vsajih morajo naši gospodarski ljudje posvetiti svojo pozornost politiki, kakor žele, da politiki posvečajo več pozornosti gospodarstvu.

Letos 6. novembra je bil sklenjen v Rimu nov protikomunističen pakt, v katerem se je Italija združila z Nemčijo in Japonsko. Tisk treh držav podpisnic je poudarjal, da nima pakt nobenih tajnih klavzul; temu zagotovilo pač lahko verjamemo, ker je očitno, da more tekst pogodbe, kakršen je sedaj, pomeniti vse, kar koli hočejo države podpisnice.

One pravijo, da je novi pakt neškodljiv, ker ni naperjen proti nobeni državi ali deželi (niti ne proti Sovjetski uniji), temveč le proti prevratni mednarodni organizaciji. Trditve je bleščeča, toda ne prepričujoča. Po naši sodbi je prav prožnost objekta, ki mu velja sovravnost novih križarjev, najbolj usodna poteza pakta.

Kdo je boljševik? To je bistveno vprašanje; in že je jasno, da je v obeh podpisnic neskončno spremenljivo bitje, ki ga lahko odkriješ pod vsako, katero koli krinko. Včasih se nedvomno lahko pokaže kot Stalin; toda njegova druga oblika je Negrin in trenutno je posebljen v Čangkajšku. Zato so Japonci v svoji vnemi, da kaj doprinesejo k protikomunistični križarski vojni, proglasili svoje namere, da ne bodo mirovali na Kitajskem, dokler ne vržejo nankinške vlade.

Ta ostrina japonskega pogleda bi nam morala dati vsem misliti. Kako vznemirljivo pronikljivi so bili japonski lovci na čarovnice! Tu sta Čangkajšek in Kuomintang, katero predstavlja, spoznana krivim skritega boljševizma in po pravici obsojena na uničenje po japonskem meču, čeprav je zadnjih deset let kuomintangška vlada na videz posvetila precejšen del svojih energij oboroženemu zatiranju komunizma na Kitajskem. Lisice! Toda risooki Japonci so bili prebistri zanje. Čangkajškova navidezna kampanja proti komunizmu je bila razkrinkana kot satanska prevara in zdaj končno dobi, kar je zaslužil.

To strašno svarilo s Kitajske ima nauk za britanske Torije; kajti čeprav ne bi niti trije križarji dolžili konservativno stranko namerne zlobe, je menda stvar taka, da si lahko boljševik proti svoji volji in celo brez lastne vednosti. Hitler je že našel formulo. Demokratične dežele — tako nam

je razložil pred kratkim, — so legla komunističnega bacila. Kjer koli vidiš danes gnilo korupcijo demokracije, tam si lahko uverjen, da boš zvedel drugi dan za izbruh komunistične kuge.

Gornja diagnoza vsebuje velike zaključke; kajti naši križarji so v svojem navdušenju za javno stvar stvorili zdravniški odbor za zdravstveno varstvo po kugi ogroženega sveta. In kako dela zdravstveni organ? Njegovo geslo je vedno, da je bolje preprečevati, kakor zdraviti. Bolje da takoj podreš stare barake, kakor da moraš pozneje negovati in pokopavati žrtve kuge, ki bo gotovo jutri znova izbruhnila, če se kužno mesto odločno ne odstrani. Dolžnost, narediti Torije neškodljivim, bi bila morda prav tako mučna za križarje, kakor za bedne žrtve same, ko bi slišale z nespodbittimi dokazi, da so nosilec slinavke in parkljevke. Toda katera zdravstvena oblast, ki je kaj vredna, bi se iz nepotrebne sentimentalnega sočutja obotavljala zaklati ob širjenju grozne bolezni govedo, ki je na tem, da prenese bolezen na ostalo živino?

Da ta razlaga novega pakta nikakor ni fantastična, kažejo preprokovanja križarskega tiska. Očitno naj bo to vsesvetovna kampanja, raztezajoča se po španskem načinu tako na Ameriki kakor na Stari svet, za okrepitev križarske vojske. Poslali nam bodo okrožnico z enim samim vprašanjem: Ali se hočete pridružiti protikomunističnemu paktu ali ne? Na to vprašanje je težko odgovarjati. Kar pogledamo sedanji nerodni položaj Kitajske. Japonci so že namignili, da bo pristop Kitajske k paktu nemara eden japonskih mirovnih pogojev. Če Kitajska to odbije, si sama pritisne žig boljševizma; če pristane — no, potem da zdravstvenemu organu doktorsko diploma, in ko bo izvršila vsa njegova navodila za svojo razkužbo, se bo znašla najmanj brez obleke in nemara brez kože.

Kitajska pa je samo prvo ime na seznamu neznane dolžine. Prihodnja, ki ji bo zastavljeno vprašanje, bo nemara Češkoslovaška. »Ali nam hočete dokazati, Čehi, da ste zavedni državljani našega protikomunističnega svetovnega občestva? To lahko storite s tem, da pristopite k našemu paktu, toda to bo seveda pomenilo, da se za dokaz svoje odkritosrčnosti odredite svojim sedanjim paktom z rdečo Rusijo in rožnato Francijo.« In potem Poljska. Poljaki bi se prav tako neradi združili z Nemčijo proti Rusiji, kakor z Rusijo proti Nemčiji. Toda če se sedaj drže svoje nevtralnostne politike, bodo prišli v nevarnost, da postanejo sumljivi. Nevtralnost v bitki med zdravnikom in kugo! Takšna socialno stališče. Kar ostanite nevtralnost je neoprostljivo, proti-

tralni, Poljački, na svojo nevarnost!

V luči vseh teh zaključkov izgleda, kakor da je bila ceremonija v Rimu vendarle precej važno dejanje. V tem dejanju je bil nauk o nedeljivosti miru, za katerega obrambo njegovi zagovorniki niso imeli zadosti poguma, uradno spodrinjen z novim naukom o nedeljivosti napada, kot znamenja, v katerem nameravajo in se nadejajo naši oikomenski gangsterji zavzeti svet. Zadnja leta so se vrtele mednarodne zadeve v dveh ločenih vrtincih okrog dveh daleč oddaljenih tečajev — enega v Evropi in drugega na Daljnem vzhodu. Danes ste se obe osi združile

Veleblagovnice se morajo absolutno prepovedati

Dne 20. decembra je imel trgovinski odsek zagrebške zbornice svojo sejo, na kateri je razpravljalo o celi vrsti aktualnih vprašanj.

Tako je odsek zlasti razpravljalo o zavarovanju trgovcev za primer bolezni, starosti, onemoglosti in smrti. Izvoljen je bil ožji odbor z nalogo, da čim bolj propagira med trgovci misel obveznega zavarovanja, ker je nujno potrebno, da se to vprašanje pozitivno reši.

Z zadovoljstvom je vzel odsek na znanje, da se po možnosti uvedejo redni zbornični uradni dnevi na sedežih vseh trgovskih združenj.

Trgovinski odsek je nadalje razpravljalo o pokojninskem zavarovanju zasebnih nameščencev ter zahteval, da se takoj ustanovi v Zagrebu samostojen pokojninski zavod.

Predlog, da bi se smelo povišati število vajencev v veleblagovnicah je bil odklonjen, ker vajenci v veleblagovnicah nimajo možnosti, da bi se izučili v trgovini. Pri tej priliki pa je odsek tudi načelno razpravljalo o veleblagovnicah ter sklenilo, da mora storiti zbornica vse možne korake, da se veleblagovnice popolnoma prepovedo in da se uredba o absolutni prepovedi veleblagovnic uveljavi najmanj za devet let.

Važna točka dnevnega reda je bilo tudi vprašanje delovnega časa v trgovinah. Najprej je bilo podano poročilo o znani anketi ministrstva za socialno politiko v Zagrebu. V zvezi s to anketo je bila izvoljena delegacija trgovcev, ki bo na anketi dne 18. januarja zastopala stališče trgovstva. Odsek se je izrekel proti skrajšanju delovnega časa, ker samo polno delo more prinesiti blagostanje tako trgovcem ko trgovskim pomočnikom.

Končno je odsek še razpravljalo o proračunu zbornice, ki izkazuje okoli 3,3 milijona din dohodkov in skoraj ravno toliko izdatkov. Novi proračun se giblje skoraj popolnoma v mejah lanskega proračuna. Tudi zbornična doklada ostane neizpremenjena.

Kako pomagati našim hotelirjem

Gostinski odsek zagrebške zbornice je razpravljalo na svoji zadnji seji tudi o sanaciji hotelske industrije ter je predlagal v ta namen naslednje ukrepe:

1. Drž. hipotekarna banka naj dovoli hotelirjem dolgoročne kredite po zelo nizki obrestni meri.
2. Drž. hipotekarna banka naj konvertira neugodna posojila gostinskih obratov, ki so jih ta najela pri bankah, denarnih zavodih ali zasebnikih po pretežkih pogojih. To pa naj velja le v primerih, če niso gostinski obrati preveč zadolženi (ne nad 40% njih vrednosti).

Zopet naj se uveljavi zakon o carinskih ugodnostih za hotelsko industrijo, čigar veljavnost je prenehala dne 31. decembra 1936. Hkrati pa naj se z obnovo zakona odpravijo oz. znižajo na znosno mero komisijski stroški, ki so bili zvezani s carinsko oprostitvijo za one predmete, ki se uvažajo iz tujine in katera komisija se imenuje s pravilnikom k temu zakonu.

Štev. 13.444/37.

Nabava.

Državni rudnik Velenje razpisuje na dan 12. januarja 1938 neposredno pismeno pogodbo za dobavo 20.000 kg cementa. Ostali pogoji pri podpisnem rudniku. Direkcija drž. rudnika v Velenju, dne 18. decembra 1938.

narva, plesira in

kemično snazi

obleke klobuke

ltd. Skrobi in svetilnika araje. ovra

nlke in manšete. Pere suhi, monga in

lika domače perilo

tovarna J.O.S. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul.

Telefon 31 99 79

Že v 24 urah

Zunanja trgovina

Belgija, Luksemburg in Francija niso s 1. januarjem nič več klirinške države n zato opozarja Narodna banka, da je za uvoz iz teh držav (tudi iz Alžirja) potrebno predhodno uvozno in plačilno dovolilo Narodne banke.

Izvoz grškega prediva v Jugoslavijo se bo najbrže povečal, da bi se na ta način zmanjšal saldo grških bonov, katerih tečaj je padel že na 26.

Prizad je kupil na Bolgarskem 500 vagonov semena sončnice. Posledica tega je, da smo sedaj ml Bolgarski dolžni 5,4 milijona din, dočim je znašal bolgarski klirinški dolg še prejšnji teden skoraj 4 milijone din.

Po zaključku bolgarsko-italijanskih trgovinskih pogajanj v Rimu je odpotovala bolgarska delegacija v Berlin, Dunaj in Budapešto, kjer bo podpisala nove trgovinske pogodbe, ki stopijo vse 1. januarja v veljavo.

Češkoslovaške terjatve v tujini so znašale 30. septembra skupno 3977 milijonov Kč, od katerih odpade 50,04% na države s svobodnim deviznim prometom, 40,06% pa na države z vezanim deviznim poslovanjem.

Turška zunanja trgovina je bila v prvih 11 mesecih letošnjega leta aktivna za 16 milijonov turskih funtov.

Angleško-ameriška trgovinska pogajanja so že napredovala do te mere, da bo spomladi odpotovala v Ameriko posebna komisija angleških gospodarskih strokovnjakov, da se dogovori glede nove ameriško-angleške trgovinske pogodbe.

Ker je Anglija v trgovini z Egiptom zelo pasivna (v zadnjih letošnjih 10 mesecih za 3,5 milijona angl. funtov), so se začela med egiptovsko in angleško vlado pogajanja, da bi se angleški uvoz povečal.

Kanada je začela v velikih količinah izvažati les v Evropo. Tako je poslala do konca oktobra skoraj 2 milijona m³ lesa, lani le 1,43 milijona. Poleg tega pa je Kanada znižala še ceno za les. Nevarnost je, da bo to vplivalo na cene lesa na evropskem trgu.

Japonski uvoz iz Združenih držav Sev. Amerike se je v zadnjih desetih mesecih povečal za 65% ter je narasel od 184,7 v l. 1936. na 308,5 milijona dolarjev v letošnjem letu.

Ker so se japonski kupci zopet vrnili na avstralski trg, se je povišala cena za avstralsko volno za 10 odstotkov.

Dobave - licitacije

Direkcija drž. rudnika Vrtnik sprejema do 30. decembra ponudbe za dobavo »U« železa, ploščatih in trikotnih pil ter pil za les, 1.000 kg transformatorskega olja ter strojnih jermenov.

Komanda pomorskega arzenala v Tivtu sprejema do 10. januarja ponudbe za dobavo samotne opeke; do 11. januarja za dobavo cevi za kotle in do 15. januarja za dobavo polnil za gasilске aparate. **Štab mornarice kr. Jugoslavije** v Zemunu sprejema do 2. januarja ponudbe za dobavo kopalnega laka, gorske krede, raznih barv, čopičev, čistega alkohola i. dr.

Uprava zavoda »Sarajevo« v Sarajevu sprejema do 28. decembra ponudbe za dobavo rokavic iz jele-nove kože; do 30. decembra za dobavo 500 zob za cirkularno žago; do 5. januarja za dobavo 1050 m klobučine (filca).

Vojno-tehnični zavod v Kragujevcu sprejema do 3. januarja ponudbe za dobavo kompresorja za elektromotor in do 4. januarja za dobavo strojev.

Direkcija drž. rudnika v Brezi sprejema do 6. januarja ponudbe za dobavo armatur za žarnice ter 200 m³ jelovega jamskega lesa; do 13. januarja za dobavo raznih vijakov z maticami, zakovic, podložnih plošč, samotne opeke in malterja, jelove skorje ter Wertheim-blagajne.

Komanda pomorskega arzenala v Tivtu sprejema do 3. januarja ponudbe za dobavo dinamov-žice, lepenke, oljnega platna, 100 kg svinčenega belila, spirita, azotne kisline, razne železnine, vijakov iz pavičenega jekla ter požarnih cev.

Direkcija drž. rudnika v Kaknju sprejema do 29. decembra ponudbe za dobavo bele kovine, svinca in cina; do dne 15. januarja pa za dobavo kompletne naprave za steriliziranje pitne vode.

Komanda podvodnega orožja v Kumboru sprejema do 15. januarja ponudbe za dobavo raznega orožja, spiralnih svetrov, pil, meril i. dr.

LICITACIJE

Dne 12. januarja bo pri Štabu granične trupe v Skoplju licitacija za dobavo telefonskih nosilcev; **dne 13. januarja** za dobavo telefonskih elementov; **dne 17. januarja** za dobavo porcelanskih izolatorjev in **dne 20. januarja** za dobavo strelododov.

Dne 11. januarja bo pri poveljstvu državne policijske straže v Ljubljani javna ustna licitacija za nabave uniform za drž. policijsko stražo v Ljubljani in na Jesenicah. **Dne 30. decembra** bo pri Upra-

vi državnih monopolov v Beogradu licitacija za dobavo raznih strojev in 3. januarja za dobavo raznega kartona in papirja za potrebe tobačnih tovarn.

Dne 11. januarja bo pri Upravi zavoda »Sarajevo« v Sarajevu licitacija za dobavo strojev; **dne 12. januarja** za dobavo impregniranega platna, železnih vijakov; **dne 13. januarja** za dobavo mikro-metrov, kristalne sode, raznega mila i. dr.

Dne 15. januarja bo v intendanturi štaba dravske divizijske obla-

sti v Ljubljani licitacija za dobavo ljudske hrane (fižol, riž, zdrob, svinjska mast, olje, kis, čaj in kave-konserve).

Dne 21. in 22. januarja bo pri Direkciji drž. železnice v Subotici licitacija za dobavo raznega električnega materiala.

Dne 25. januarja bo pri Direkciji drž. rudarskih podjetij v Sarajevu licitacija za dobavo samotnega materiala za toplotne peči. (Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.)

Lepo priznanje industrijskemu podjetju Slovenije

Kranjska industrijska družba kot vodilna zasebna industrija v stroki

Zadnji »Jugoslavenski gvozdjar« je objavil daljši članek o Kranjski industrijski družbi, ki ga ponatiskujemo kot dokaz, da solidno strokovno delo vedno zmaga in da so pred solidnim delom KID morali utihniti tudi oni malo premišljeni glasovi, da je treba vso slovensko industrijo kot obmejno prenesti na jug države.

Na to kampanjo spominja uvodoma v svojem članku »Jugoslavenski gvozdjar«. Namen te kampanje pa je bil dokazati, da KID na svojem starem kraju poslovanja nima obstojne pravice ter ji je treba zato vsako delavnost na meji preprečiti.

Nikdar pa se ni javno omenil pravi razlog te kampanje, kakor se tudi niso imenovali oni, ki jim je bila slovenska industrija tako zelo na poti. Nato nekaj zagrebški strokovni list nekaj podatkov iz te kampanje.

Idejno so utemeljevali potrebo te kampanje njeni iniciatorji s tem, da se mora velika železna industrija podprati in da se mora KID preseliti, ker za narodno obrambo tako važna industrija ne sme ostati na meji. Poleg tega pa so tudi govorili, da zasebno podjetje sploh ne more prevzeti odgovornosti za tako važno delo, kakor je železarna za narodno obrambo. Leta in leta se je o tem razpravljalo, na konec pa je vendarle pravilno stališče zmagovalo. V časih, ko se more z značilnim napadom uničiti vsak kraj v državi, pač ni mogla odločiti bližina meje.

Na drugi strani pa je prodrlo spoznanje, da nam je potrebno veliko državno železarsko podjetje, da pa zaradi tega absolutno ni nobene potrebe, da bi se uničilo obstoječe in uspešno razvijajoče se industrijsko domače podjetje. Zato je bil »Jug. gvozdjar« vedno zato, da se ustanovi v Zenici naravnost gigantska državna železarna, ki bo v ponos vse države, da pa se ne dela škode zasebni iniciativi.

Zakaj državna iniciativa ima svoje meje in ona nima elastičnosti zasebnega podjetja. Državna iniciativa si more dovoliti tudi periode gospodarske stagnacije, zasebna pa nikakor. Za vsako zasebno podjetje morejo imeti takšne krize usodne posledice.

To je oni višji vzrok, da državna iniciativa zasebne ne more in ne sme pogrešati, kajti samo zasebna iniciativa s svojim trgovskim duhom daje državi oni podnet, da je konkurenčna in da napreduje. Za razvoj stroke je potrebna kombinacija državne z zasebno iniciativo.

Ta kombinacija pa je z razdelitvijo dela in razmejitevjo delokroga zasebnega in državnega podjetja tudi mogoča. A tudi nujno potrebna. Vendar ne gre, da bi zaradi nekih neupravičenih ambicij uničevali stoletno podjetje! Kranjska industrijska družba si je vendar pridobila svoje solidne in trdne temelje z vztrajnim težkim stoletnim delom. Je pa tudi čisto nepotrebno, da bi prišlo do borbe in do interesnih

nasprotstev med Jesenicami in Zenico. Kajti Zenica naj izdeluje objekte in blago za narodno obrambo, Jesenice pa trgovsko in drugo blago. Eno podjetje naj drugo dopolnjuje, oba giganta pa služita celoti.

Sicer pa bi bila borba z Jesenicami tudi težka, kajti Jesenice so, odkar so prišle v roke domačinov, silno napredovale. Kranjska industrijska družba je danes, pravi zagrebški strokovni list, popolnoma zgrajen partner, zlasti še, ker ima KID lastne železne rudnike in tudi lastne visoke peči za pridobivanje železa. KID je danes popolnoma usposobljena, da deluje vzporedno z Zenico in kot enakovreden partner.

Nato nadaljuje »Jugoslavenski gvozdjar«:

»Da je dosegla KID v Jesenicah sloves podjetja visokega ranga, se je treba v prvi vrsti zahvaliti njenim ustanoviteljem in organizatorjem. Ta prominentna imena našega narodnega gospodarstva so najboljša jamstvo za trajen in veličasten uspeh domače kovinske stroke sploh.

Gospodje Avgust Praprotnik,

Doma in po svetu

Za bana vrbaske banovine je bil imenovan odvetnik dr. Todor Lazarević iz Banjaluke. Prejšnji ban dr. Kujuandžić je postal minister in zato je bilo imenovanje novega bana potrebno.

Umrl je v Zagrebu Mihajlo Mercep, ki je omogočil prve letalske konstrukcije pri nas. Skupno z Goricanom Rusjanom je izvršil prve posrečene polete v Zagrebu. Rusjan se je pozneje ponesrečil v Beogradu. Mercep je bil pokopan v Zagrebu z velikimi častmi kot prvi jugoslavenski letalski pionir.

Z redom Jugoslovanske krone III. stopnje je bil odlikovan gen. ravnatelj TPD Rihard Skubec, z redom Jug. krone IV. stopnje inž. Avgust Heinrich, ravnatelj TPD, Venčeslav Jakli, lastnik rudnika, dr. Maks Obersnel z Jesenic, z redom sv. Save IV. stopnje: rud. glavar inž. Močnik, viš. rud. svet. Rudolf Lovrenčič, inž. Leon Kavčnik, dr. Vinko Vrhunec, ravnatelj TPD, inž. Alojzij Kolka in inž. Frid. Drole, z redom sv. Save V. razreda pa Janko Gruđen, rudarski podjetnik, inž. Fetihi in inž. Gogala iz Mežice ter Lojze Dular, upravnik gl. bratovske skladišnice v Ljubljani. Iskreno čestitamo!

Za novega člana upravnega sveta železnice Donava-Sava-Jadrana (bivša Južna železnica) je bil ko-optiran gen. direktor jugoslovanskih železnice inž. Naumović.

Zagrebška trg. industrijska zbornica je sklicala anketo o razširjenju pokojninskega zavarovanja za zasebne nameščence. Anketa je soglasno sklenila, da zahteva ustanovitev posebnega pokojninskega zavoda v Zagrebu za zavarovance savske in primorske banovine.

Priv. agrarna banka objavlja, da so vsa službena mesta pri njej zasedena in da bi bile vse prošnje za namestitev zaman.

Za državna poslopja v Zemunu je bilo dosedaj izdano nad 50 milijonov din.

Trgovina je bila tik pred božičem v Zagrebu zelo živahna ter so bile trgovine po poročilih zagrebških listov polne kupcev. Tem bolj pa se pritožujejo zagrebški listi nad cenami za božična drevesa.

dr. Windischer, Karl Noot, doktor Pfeifer poleg A. Westena, ki slovi kot ustvaritelj nove KID in kot njen dejanski in duševni voditelj, so ovekovečili našo stroko s svojim zaslužnim delom. Bilo bi napačno ne izreči svojega priznanja tem možem.

Kot strokovni list želi zato »Jugoslavenski gvozdjar«, da se zveže delo Jesenic in Zenice v harmonično celoto, kar bo na korist vsem nam, pa tudi bodočim pokolenjem.

Industrija v Sloveniji je bila že tolikokrat predmet ostrih, hkrati pa tudi docela neupravičenih napadov po srbskih in hrvaških listih, da mora biti človek odkritega priznanja, ki ga je doživela v navedenem članku KID, kar vesel. To tem bolj, ker je članek obenem dokaz, da je izgubila ona nesmiselna kampanja o nedopustnosti industrij na meji svojo veljavo. Upamo zato, da ne bo nadaljnji razvoj Jesenic več moten in da se bo s pametno razdelitvijo dela med Jesenicami in Zenico doseglo res to, kar zahteva zagrebški strokovni list.

Zadnje dneve so zahtevali kmetje za eno drevo 100 din in tudi več. Listi napadajo tržno oblast, ker ni nastopila proti temu oduštvu. **Železniška uprava** je sklenila, da nabavi 50 novih vagonov, med temi tudi nekatere posebne vagonne za prevoz konoplje in hmelja.

Družba za kemične proizvode »Danica« je znižala svojo delniško glavnicu od 18 na 9 milijonov din. Uničenih je bilo 120.000 delnic, ki so bile odkupljene od dr. Daničiča. Družba je znižala delniško glavnicu, ker se je njeno poslovanje znižalo. Družba je namreč odstopila družbi »Zorka« izdelovanje nekaterih kemičnih proizvodov.

Velika paroplovna družba Ellerman & Wilson Lines, ki ima svoj sedež v Hullu v Angliji in ki obstoji že 70 let, je otvorila svojo podružnico na Sušaku. Družba ima okoli 300 parnikov, ki vzdržujejo razne redne pomorske zveze po vsem svetu.

Rezervirajte pravočasno Lutz-peči, Ljubljana VII. — Šiška.

Sarajevski obrtniki so pri petih sarajevskih denarnih zavodih zadolženi za 1,5 milijona din, pri Drž. hip. banki in Zanatski banki za 2,5 ter pri zasebnikih za 1 milijon din. Skupno dolguje 1800 sarajevskih obrtnikov približno 5 milijonov din, da pride na enega obrtnika približno 2777 din dolga.

Subotički mesarji so po 20 dneh stavke zopet odprli svoje obratovalnice. Stavkati so začeli, ker je mestni svet odklonil njih prošnjo, da se odpravi trošarina na meso v višini 1 din na 1 kg. Sedaj je obč. svet obljubil, da bo najkasneje v pol leta revidiral mestne trošarine.

Sarajevski tramvaj bo dal 1. januarja v promet nove tramvajske voze, ki so bili izdelani v Sarajevu.

Winston Churchill bo vstopil najbrže v angleško vlado, da vodi priprave za reformo Zveze narodov, ki se vedno bolj zahteva.

Sovjetska Rusija namerava poslati na Daljni vzhod del svojega črnomoškega brodnjaka, oklopnici »Poročnik Smid« in »Rdečo Ukrajino« ter več rušilcev in podmornic, ki bi obenem ščitile oklopnice.

Bivši sovjetski veleposlanik v Berlinu je bil obsojen na smrt in bo v kratkem tudi ustreljen.

Japonska vojska prodira na vseh

frontah in je med drugim zavzela tudi Činsu, glavno mesto province Santung. Ponekod nastaja v zadledju japonske vojske gerilska vojna.

V francoskem senatu se je začela proračunska razprava. Zastopniki manjšine so trdili, da znaša proračunski primanjkljaj 7 milijard frankov. Na kritiko opozicije je odgovarjal fin. minister Bonnet, ki je naglasil, da je imela drž. blagajna od julija 28 milijard frankov dohodkov, da se je zlati zaklad Francije povečal za 10 milijard in da je položaj franka trden. Kapital se zopet vrača v Francijo. Kontrole tečajev vlada ne bo uvedla, ker bi to privedlo v deflacijo. Nastopiti je treba proti vsaki demagogiji, pa se bodo finance Francije uredile.

Komisar za socialno pomoč v Združ. državah Sev. Amerike Hopkins je izjavil, da je postalo od septembra v Združenih državah 2 milijona ljudi brezposelnih. Najbolj so prizadete od brezposelnosti naslednje industrije: kovinska, tekstilna, železna, avtomobilska, rudarska in obutvena.

Generalni tajnik fašistične stranke Starace je odredil, da bodo vse glavne fašistične organizacije poslale po enega zastopnika na Japonsko, da se seznanijo s tamšnjimi razmerami.

Stavke v Franciji niso ponehale niti za božične praznike. Vojaštvo je poskrbelo, da je bil Pariz kljub stavkam z živili zadostno preskrbljen.

Radio Ljubljana

Sreda, dne 29. decembra. 12.00: Razni pevski zbori (plošče) — **12.45:** Vreme, poročila — **13.00:** Čas, spored — **13.20:** Radijski orkester — **14.15:** Vreme, borza — **18.00:** Mladinska ura: Božične kolode in igre v Slovenih — **18.40:** O javnih zgradbah v okviru javnih del v dravski banovini (ing. Herman Hus) — **19.00:** Čas, vreme, poročila — **19.30:** Problem domačega filma — **19.50:** Šah — **20.00:** Radijski orkester — **21.00:** Prenos iz Turina: Simfonični koncert. Izvaja orkester E. I. A. R. pod vodstvom dirigenta Sergio Falloni — **22.00:** Čas, vreme, poročila — **22.15:** Nadaljevanje simfoničnega koncerta iz Turina.

Četrtek, dne 30. decembra. 12.00: Plošče — **12.45:** Vreme, poročila — **13.00:** Čas, obvestila — **13.20:** Radijski orkester — **14.15:** Vreme, borza — **18.00:** Radijski orkester — **18.40:** Slovenščina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič) — **19.00:** Čas, vreme, poročila — **19.30:** Predavanje min. za telesno vzgojo naroda — **19.50:** Zabavni kotiček — **20.00:** Večer lahke glasbe. Sodelujejo: Akademski pevski kvintet, Vilko Skok (citre) in plošče — **22.00:** Čas, vreme, poročila — **22.15:** Radijski orkester.

Petek, dne 31. decembra. 12.00: Plošče — **12.45:** Vreme, poročila — **13.00:** Čas, spored — **13.20:** Plošče — **14.15:** Vreme, borza — **18.00:** Zvonenje — **18.05:** Radijski šramel — **18.25:** Prenos iz franciškanske cerkve. Zahvalna pesem — **18.35:** Radijski šramel — **19.00:** Čas, vreme, poročila — **19.30:** Nac. ura — **19.50:** Plošče — **20.00:** Valo Bratina: Mili gost, vesela igrica (igrajo člani Nar. gled. v Ljubljani) — **20.45:** Kmečki trio, vmesne speve poje gđc. Štefka Korenčanova s spremljevanjem Kmečkega tria — **21.30:** Silvestrovanje ljubljanske radijske postaje v unisoni dvorani.

Sobota, 1. januarja. 8.40: Verski govor (škof g. dr. Gregorij Rožman) — **9.00:** Čas, spored — **9.05:** Kvartet pozavn — **9.30:** Plošče — **10.00:** Prenos cerkvene glasbe iz stolnice — **11.00:** Otroška ura: »Porcelan«. Igrica po Andersenju. Izvaja skupina ge. Vide Juvanove — **11.30:** Koncert. Sodelujeta ga. Fanika Brandlova in radijski orkester — **13.00:** Čas, spored — **13.20:** Plošče — **16.00:** Nastop litijskih fantov — Koncert godbe »Sloga« — **17.40:** Harmonikarji (plošče) — **18.00:** Adamičevi fantje igrajo plesno glasbo — **19.00:** Čas, vreme, poročila — **19.30:** Nac. ura — **19.50:** Radioprogram — **20.00:** Zunanja politika (dr. Alojzij Kuhar) — **20.30:** Prvi večer muz. komedijantov — **22.00:** Čas, vreme, poročila, spored — **22.15:** Radijski orkester.

Štev. 13.465/37.

Nabava.

Državni rudnik Velenje razpisuje za Prometno upravo državnega rudnika Zabukovca na dan 19. januarja 1938 neposredno pismo pogodbo za dobavo raznega elektroinstalacijskega materiala. Ostali pogoji pri podpisnem rudniku.

Direkcija drž. rudnika v Velenju, dne 18. decembra 1937.